Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 6 października 2015 r.*

Odwołanie — Konkurencja — Pomoc państwa — Pomoc przyznana przez władze duńskie na rzecz przedsiębiorstwa publicznego Danske Statsbaner (DSB) — Umowy o świadczenie usług publicznych w zakresie kolejowego transportu pasażerów między Kopenhagą (Dania) a Ystad (Szwecja) — Decyzja uznająca pomoc za zgodną z rynkiem wewnętrznym pod pewnymi warunkami — Stosowanie przepisów prawa materialnego w czasie

W sprawie C-303/13 P

mającej za przedmiot odwołanie w trybie art. 56 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, wniesione w dniu 3 czerwca 2013 r.,

Komisja Europejska, reprezentowana przez L. Armati i T. Maxiana Ruschego, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

wnosząca odwołanie,

w której drugą stroną jest:

Jørgen Andersen, zamieszkały w Ballerup (Dania), reprezentowany przez adwokatów J. Rivasa Andrésa, G. van de Wallego de Ghelckego i M. Nissena,

strona skarżąca w pierwszej instancji,

popierany przez:

Dansk Tog, z siedzibą w Kopenhadze, reprezentowany przez adwokatów J. Rivasa Andrésa, G. van de Wallego de Ghelckego i M. Nissena,

interwenient w postępowaniu odwoławczym,

Królestwo Danii, reprezentowane przez C. Thorninga i V. Pasternak Jørgensen, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez R. Holdgaarda, advokat,

Danske Statsbaner SV (DSB), z siedzibą w Kopenhadze, reprezentowana przez M. Honoré, advokat,

interwenienci w pierwszej instancji,

* Język postępowania: angielski.

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: V. Skouris, prezes, K. Lenaerts, wiceprezes, A. Tizzano, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, prezesi izb, A. Rosas, A. Arabadjiev (sprawozdawca), C. Toader, M. Safjan, D. Šváby, M. Berger, A. Prechal, E. Jarašiūnas, C.G. Fernlund i C. Lycourgos, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Wathelet,

sekretarz: C. Strömholm, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 10 marca 2015 r.,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 21 maja 2015 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 W odwołaniu Komisja Europejska wnosi tytułem żądania głównego o uchylenie wydanego przez Sąd Unii Europejskiej wyroku Andersen/Komisja (T-92/11, EU:T:2013:143, zwanego dalej „zaskarżonym wyrokiem"), w którym Sąd stwierdził częściową nieważność decyzji Komisji 2011/3/UE z dnia 24 lutego 2010 r. dotyczącej umów o świadczenie usług publicznych w zakresie transportu zawartych pomiędzy duńskim ministerstwem transportu a Danske Statsbaner [pomoc państwa C 41/08 (ex NN 35/08)] (Dz.U. 2011, L 7, s. 1, zwanej dalej „sporną decyzją").

2 W swoich odwołaniach wzajemnych Danske Statsbaner SV (DSB) (zwana dalej „DSB") i Królestwo Danii również wnoszą do Trybunału o uchylenie zaskarżonego wyroku.

Stan prawny

Rozporządzenie (EWG) nr 1191/69

3 Zgodnie z art. 5 rozporządzenia Rady (EWG) nr 1191/69 z dnia 26 czerwca 1969 r. w sprawie działania państw członkowskich dotyczącego zobowiązań związanych z pojęciem usługi publicznej w transporcie kolejowym, drogowym i w żegludze śródlądowej (Dz.U. L 156, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 7, t. 1, s. 19), zmienionego rozporządzeniem Rady (EWG) nr 1893/91 z dnia 20 czerwca 1991 r. (Dz.U. L 169, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 7, t. 1, s. 314), (zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1191/69"):

„1. Zobowiązanie do prowadzenia działalności lub przewozu powoduje niekorzystne skutki gospodarcze, kiedy zmniejszenie obciążeń finansowych, możliwe w wyniku całościowego lub częściowego zniesienia tego zobowiązania w odniesieniu do działalności lub grupy działań podlegających temu zobowiązaniu jest większe niż zmniejszenie przychodów wynikających z tego zniesienia.

[…]

2. Zobowiązanie taryfowe zawiera niekorzystne skutki gospodarcze, kiedy różnica między przychodami i obciążeniami finansowymi z przewozów podlegających zobowiązaniu jest niższa niż różnica między przychodami i obciążeniami finansowymi z tych przewozów, jeżeli ich świadczenie opierało się na zasadach handlowych, biorąc pod uwagę koszty działalności podlegającej temu zobowiązaniu oraz sytuację na rynku".

4 Artykuł 14 ust. 1 i 2 owego rozporządzenia stanowi:

„1. »Umowa o usługi publiczne« oznacza umowę zawartą między właściwym organem państwa członkowskiego a przedsiębiorstwem przewozowym o świadczenie na rzecz ogółu społeczeństwa odpowiednich usług przewozowych.

Umowy o usługi publiczne mogą dotyczyć zwłaszcza:

— usług przewozowych spełniających określone normy ciągłości, regularności, zdolności przewozowej i jakości,

— dodatkowych usług przewozowych,

— usług przewozowych o określonych stawkach i spełniających określone warunki, w szczególności w odniesieniu do niektórych grup pasażerów lub niektórych dróg,

— dostosowania usług do rzeczywistych wymogów.

2. Umowy o usługi publiczne będą zawierały inter alia następujące punkty określające:

a) charakter świadczonej usługi, z podaniem normy ciągłości, regularności, zdolności przewozowej i jakości;

b) ceny usług objętych umową, które będą albo dodane do dochodów taryfowych, albo dochody będą w nie wliczone. W umowach zawarte będą także szczegółowe dane dotyczące stosunków finansowych między obydwoma stronami;

c) przepisy dotyczące trybu wprowadzania poprawek lub zmian do warunków umów, w szczególności zmian, które nie były wcześniej do przewidzenia;

d) okres obowiązywania warunków umowy;

e) kary w przypadku niewywiązania się z warunków określonych w umowie”.

5 Artykuł 17 ust. 2 akapit pierwszy owego rozporządzenia stanowi:

„Rekompensata wypłacana na mocy niniejszego rozporządzenia jest zwolniona z procedury wstępnego informowania określonej w art. 93 ust. 3 [EWG]”.

Rozporządzenie (WE) nr 1370/2007

6 Artykuł 4 ust. 1–3 rozporządzenia (WE) nr 1370/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. dotyczącego usług publicznych w zakresie kolejowego i drogowego transportu pasażerskiego oraz uchylającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 1191/69 i (EWG) nr 1107/70 (Dz.U. L 315, s. 1) przewiduje między innymi:

„1. Umowy o świadczenie usług publicznych oraz zasady ogólne:

a) jednoznacznie określają zobowiązania z tytułu świadczenia usług publicznych, które musi wypełniać podmiot świadczący usługi publiczne, jak również obszar geograficzny, którego zobowiązania te dotyczą;

b) określają z góry, w sposób obiektywny i przejrzysty:

(i) parametry, według których obliczane są ewentualne rekompensaty; oraz

(ii) rodzaj i zakres wszelkich ewentualnie przyznanych praw wyłącznych,

w sposób zapobiegający nadmiernemu poziomowi rekompensaty. W przypadku zamówień prowadzących do zawarcia umów o świadczenie usług publicznych udzielanych zgodnie z art. 5 ust. 2, 4, 5 i 6 parametry te określane są w taki sposób, aby rekompensata nie mogła przekroczyć kwoty koniecznej do pokrycia wyniku finansowego netto uzyskanego jako rezultat kosztów i przychodów, które powstały podczas realizacji zobowiązań z tytułu świadczenia usług publicznych, przy uwzględnieniu związanych z tym przychodów uzyskanych przez podmiot świadczący usługi publiczne z tytułu świadczenia tych usług oraz rozsądnego zysku;

c) określają zasady podziału kosztów związanych ze świadczeniem usług. Koszty te mogą obejmować w szczególności koszty personelu, energii, opłaty za użytkowanie infrastruktury, koszty utrzymania i napraw pojazdów przeznaczonych do transportu publicznego, taboru oraz instalacji niezbędnych do świadczenia usług transportu pasażerskiego, koszty stałe oraz odpowiedni zwrot z kapitału własnego.

2. Umowy o świadczenie usług publicznych oraz zasady ogólne określają zasady podziału przychodów ze sprzedaży biletów, tzn. czy może je zatrzymać podmiot świadczący usługi publiczne, czy mają być przekazywane właściwym organom lub dzielone pomiędzy obie strony.

3. Okres obowiązywania umów o świadczenie usług publicznych jest ograniczony i nie przekracza […] 15 lat – w odniesieniu do usług kolejowego transportu pasażerskiego i innych środków transportu szynowego. […]”.

7 Artykuł 5 ust. 1, 3 i 6 owego rozporządzenia stanowi:

„1. Zamówienia prowadzące do zawarcia umów o świadczenie usług publicznych są udzielane zgodnie z zasadami określonymi w niniejszym rozporządzeniu. […]

[…]

3. Właściwe organy, które zlecają świadczenie usług osobie trzeciej niebędącej podmiotem wewnętrznym, udzielają zamówień prowadzących do zawarcia umów o świadczenie usług publicznych w drodze przetargu, z wyjątkiem przypadków określonych w ust. […] 6. Procedura przetargowa jest otwarta dla każdego podmiotu, sprawiedliwa i zgodna z zasadami przejrzystości i niedyskryminacji. Po złożeniu ofert i ewentualnej preselekcji procedura ta może obejmować rokowania, zgodnie ze wspomnianymi zasadami, w celu określenia elementów najbardziej dostosowanych do specyfiki lub złożoności potrzeb.

[…]

6. O ile nie zakazuje tego prawo krajowe, właściwe organy mogą podjąć decyzję o bezpośrednim udzielaniu zamówień prowadzących do zawarcia umów o świadczenie usług publicznych w zakresie transportu kolejowego z wyjątkiem innych rodzajów transportu szynowego, takich jak metro lub tramwaje. Na zasadzie odstępstwa od art. 4 ust. 3 takie umowy zawierane są maksymalnie na okres dziesięciu lat […]”.

8 Artykuł 6 owego rozporządzenia ma następujące brzmienie:

„1. Każda rekompensata wynikająca z zasady ogólnej lub z umowy o świadczenie usług publicznych musi być zgodna z przepisami określonymi w art. 4, bez względu na sposób udzielenia zamówienia. Każda rekompensata, bez względu na jej charakter, wynikająca z umowy zawartej w następstwie udzielonego bezpośrednio zamówienia prowadzącego do zawarcia umowy o świadczenie usług publicznych zgodnie z art. 5 ust. […] 6 lub wynikająca z zasady ogólnej musi ponadto być zgodna z przepisami określonymi w załączniku.

2. Na pisemny wniosek Komisji państwa członkowskie zobowiązane są dostarczyć jej, w terminie trzech miesięcy lub w określonym we wniosku dłuższym terminie, wszelkich informacji, które Komisja uzna za niezbędne do dokonania oceny, czy przyznana rekompensata jest zgodna z niniejszym rozporządzeniem".

9 Artykuł 8 owego rozporządzenia, zatytułowany „Przepisy przejściowe", stanowi w ust. 2 i 3:

„2. Bez uszczerbku dla ust. 3 zamówienia prowadzące do zawarcia umów o świadczenie usług publicznych w zakresie transportu kolejowego i drogowego powinny być udzielane zgodnie z art. 5 od dnia 3 grudnia 2019 r. W tym okresie przejściowym państwa członkowskie podejmują środki mające na celu stopniowe osiągnięcie zgodności z przepisami art. 5 w celu uniknięcia poważnych problemów strukturalnych, zwłaszcza związanych ze zdolnością przepustową w transporcie.

W okresie sześciu miesięcy od upływu pierwszej połowy okresu przejściowego państwa członkowskie przekazują Komisji sprawozdanie z postępów, ze szczególnym uwzględnieniem wdrażania stopniowego udzielania zamówień prowadzących do zawarcia umów o świadczenie usług publicznych zgodnie z art. 5. Na podstawie sprawozdań z postępów przekazanych przez państwa członkowskie Komisja może zaproponować odpowiednie środki skierowane do państw członkowskich.

3. Przy stosowaniu ust. 2 nie uwzględnia się zamówień prowadzących do zawarcia umów o świadczenie usług publicznych udzielonych zgodnie z prawem wspólnotowym i prawem krajowym:

a) przed dniem 26 lipca 2000 r. na podstawie procedury przetargowej zapewniającej uczciwą konkurencję;

b) przed dniem 26 lipca 2000 r. na podstawie procedury innej niż procedura przetargowa zapewniająca uczciwą konkurencję;

c) po dniu 26 lipca 2000 r. i przed dniem 3 grudnia 2009 r. na podstawie procedury przetargowej zapewniającej uczciwą konkurencję;

d) po dniu 26 lipca 2000 r. i przed dniem 3 grudnia 2009 r. na podstawie procedury innej niż procedura przetargowa zapewniająca uczciwą konkurencję.

Umowy, o których mowa w lit. a), mogą obowiązywać do czasu ich wygaśnięcia. Umowy, o których mowa w lit. b) i c), mogą obowiązywać do czasu ich wygaśnięcia, lecz nie dłużej niż przez okres 30 lat. Umowy, o których mowa w lit. d), mogą obowiązywać aż do ich wygaśnięcia, o ile zawarte są na czas określony porównywalny z okresami obowiązywania określonymi w art. 4.

Umowy o świadczenie usług publicznych mogą obowiązywać aż do wygaśnięcia, jeżeli ich rozwiązanie pociągnęłoby za sobą niepożądane skutki prawne lub gospodarcze i o ile Komisja wyraziła na to zgodę".

10 Zgodnie z art. 9 ust. 1 rozporządzenia nr 1370/2007:

„Rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych w zakresie transportu pasażerskiego lub z tytułu dostosowania się do zobowiązań taryfowych ustanowionych zgodnie z ogólnymi zasadami wypłacane zgodnie z niniejszym rozporządzeniem są zgodne z zasadami wspólnego rynku. Rekompensaty te nie podlegają obowiązkowi wcześniejszego informowania, o którym mowa w art. 88 ust. 3 [WE]".

11 Artykuł 10 wspomnianego rozporządzenia stanowi w ust. 1:

„Uchyla się rozporządzenie (EWG) nr 1191/69. […]".

12 Zgodnie z art. 12 rozporządzenia nr 1370/2007 weszło ono w życie w dniu 3 grudnia 2009 r.

Okoliczności powstania sporu

13 Jørgen Andersen prowadzi pod firmą Gråhundbus v/Jørgen Andersen działalność gospodarczą w zakresie usług transportu autobusowego w Danii i za granicą. Obsługuje on w szczególności połączenie pomiędzy Kopenhagą (Dania) i Ystad (Szwecja). Ystad posiada połączenie drogą morską z wyspą Bornholm (Dania).

14 DSB jest historycznym przewoźnikiem kolejowym w Danii. W okresie zaistnienia okoliczności faktycznych DSB należało w całości do państwa duńskiego i świadczyło wyłącznie usługi kolejowego transportu osób i usługi powiązane.

15 Od czasu zniesienia monopolu DSB w dniu 1 stycznia 2000 r. w Danii istnieją dwa systemy świadczenia usług w zakresie kolejowego transportu pasażerów, mianowicie wolne przewozy funkcjonujące na zasadach komercyjnych oraz przewozy w ramach świadczenia usługi publicznej, regulowane przez umowy o świadczenie usług publicznych, które mogą przewidywać wypłatę rekompensaty za obsługiwane połączenia.

16 W latach 2000–2004 DSB było beneficjentem umowy o świadczenie usług publicznych w zakresie transportu dotyczącego linii dalekobieżnych i regionalnych. Od dnia 15 grudnia 2002 r. owa umowa objęła również połączenie między Kopenhagą a Ystad, które podlegało wcześniej systemowi wolnych przewozów.

17 W latach 2005–2014 DSB było beneficjentem nowej umowy o świadczenie usług publicznych w zakresie transportu dotyczącego linii dalekobieżnych i regionalnych, jak również połączeń międzynarodowych z Niemcami i połączenia między Kopenhagą a Ystad.

18 W następstwie dwóch skarg, w tym skargi wniesionej przez J. Andersena, dotyczących umów o świadczenie usług publicznych, których beneficjentem było DSB, w dniu 10 września 2008 r. Komisja wydała decyzję wszczynającą formalne postępowanie wyjaśniające przewidziane w art. 88 ust. 2 WE (zwaną dalej „decyzją o wszczęciu postępowania"). W wyniku tego postępowania w dniu 24 lutego 2010 r. Komisja wydała sporną decyzję, której art. 1–3 mają następujące brzmienie:

„Artykuł 1

Umowy o świadczenie usług publicznych w zakresie transportu zawarte pomiędzy duńskim ministerstwem transportu a [DSB] stanowią pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 [TFUE].

Przedmiotowa pomoc państwa jest zgodna z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 93 [TFUE], pod warunkiem zgodności z przepisami art. 2 i 3 niniejszej decyzji.

Artykuł 2

Dania wprowadza we wszystkich obowiązujących umowach o świadczenie usług publicznych [DSB] mechanizm zwrotu opisany w motywach 222–240 i 356 niniejszej decyzji, który posiada następujące główne cechy:

— Dostosowanie płatności wynikających z umowy na koniec każdego roku obrotowego przez określenie obniżki brutto obliczonej na podstawie następującego wzoru:

Przychody ogółem – rozsądny zysk – wydatki ogółem = obniżka brutto

— Dostosowanie obniżki brutto w celu uwzględnienia poprawy wydajności i jakości świadczenia usług zgodnie z następującym wzorem i następującymi parametrami:

Mechanizm zwrotu = obniżka brutto – korekty (koszty Δ. + pas.km Δ) = obniżka netto

— koszty Δ: obniżka kosztów (na pasażerokilometr) w stosunku do średniego kosztu z czterech ostatnich lat według obliczenia: różnica kosztów na pasażerokilometr (w procentach) w stosunku do średniego kosztu z czterech ostatnich lat pomnożonego przez podstawę całkowitych kosztów, i

— pas.km Δ: zwiększenie przewozów pasażerów mierzone w pasażerokilometrach (0,80 [koron duńskich (DKK)] na pasażerokilometr),

— ogół obniżek związanych z poprawą wyników nie może przekraczać obniżki brutto z danego roku. Obniżka netto wyniesie wówczas między zero i obniżką brutto.

— Wprowadzenie do mechanizmu zwrotu górnej granicy pozwalającej na zagwarantowanie utrzymania zysku na rozsądnym poziomie zgodnie z następującym wzorem i następującymi parametrami:

Rozsądny zysk (6%) + korekty (koszty Δ. + pas.km Δ) / Kapitał własny < 12%

— obliczenie uwzględnia jedynie część kapitału własnego odpowiadającą działalności w zakresie świadczenia przez DSB usług publicznych,

— górną granicę rozsądnego zysku ustalono na poziomie zwrotu z kapitału własnego wynoszącego 12%, ograniczonego do 10% w rozłożeniu na trzy lata.

Artykuł 3

Ewentualnie rekompensaty należne DSB od przedsiębiorstwa AnsaldoBreda z tytułu opóźnień w dostawach taboru należy przekazać państwu duńskiemu”.

Postępowanie przed Sądem i zaskarżony wyrok

19 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 18 lutego 2011 r. J. Andersen wniósł niniejszą skargę zmierzającą do uchylenia art. 1 akapit drugi spornej decyzji.

20 Pismami złożonymi w sekretariacie Sądu w dniu 23 maja 2011 r. Królestwo Danii i DSB wniosły o dopuszczenie ich do udziału w postępowaniu w charakterze interwenientów popierających żądania Komisji. Postanowieniami z dnia 22 czerwca 2011 r. prezes piątej izby Sądu dopuścił te interwencje.

21 Na poparcie skargi J. Andersen podniósł trzy zarzuty. Zarzut trzeci dotyczył naruszenia przez Komisję prawa poprzez zastosowanie do rozpatrywanego stanu faktycznego rozporządzenia nr 1370/2007, a nie rozporządzenia nr 1191/69.

22 Sąd uwzględnił zarzut trzeci, w związku z czym stwierdził nieważność art. 1 akapit drugi spornej decyzji.

23 W tym względzie, po przypomnieniu w pkt 40 zaskarżonego wyroku, że w odniesieniu do wypłaconej pomocy, która nie została zgłoszona, przepisami prawa materialnego mającymi zastosowanie są przepisy obowiązujące w momencie, gdy pomoc została wypłacona, Sąd stwierdził w pkt 46 i 48 owego wyroku, że w niniejszej sprawie zgodność spornych pomocy z rynkiem wewnętrznym powinna być oceniona w świetle przepisów materialnych obowiązujących w dniu wypłacenia pomocy, a więc w świetle rozporządzenia nr 1191/69, i że Komisja stosując w tym celu rozporządzenie nr 1370/2007 dopuściła się błędu co do prawa.

Postępowanie przed Trybunałem i żądania stron

24 Pismem złożonym w sekretariacie Trybunału w dniu 30 września 2013 r. Dansk Tog, stowarzyszenie prawa duńskiego z siedzibą w Kopenhadze wniosło na podstawie art. 40 akapit drugi statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej o dopuszczenie do niniejszego postępowania w charakterze interwenienta popierającego żądania J. Andersena. Postanowieniem z dnia 3 kwietnia 2014 r. prezes Trybunału uwzględnił ten wniosek.

25 Komisja wnosi do Trybunału w odwołaniu, a DSB w odwołaniu wzajemnym, o:

— tytułem żądania głównego, uchylenie zaskarżonego wyroku, oddalenie wniosku o stwierdzenie nieważności spornej decyzji i obciążenie J. Andersena kosztami;

— tytułem pomocniczym, stwierdzenie, że zarzut trzeci podniesiony w pierwszej instancji jest bezzasadny, przekazanie sprawy do Sądu w celu ponownego jej rozpoznania i orzeczenie, że rozstrzygnięcie o kosztach postępowania nastąpi w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

26 Królestwo Danii wnosi do Trybunału w odwołaniu wzajemnym o:

— uchylenie zaskarżonego wyroku i

— orzeczenie, że błędne stosowanie przez Komisję rozporządzenia nr 1370/2007 nie uzasadnia stwierdzenia nieważności spornej decyzji.

27 J. Andersen wnosi do Trybunału o:

— tytułem żądania głównego – oddalenie odwołania i odwołań wzajemnych oraz obciążenie Komisji, DSB i Królestwa Danii kosztami postępowania w związku z – odpowiednio – odwołaniem i odwołaniem wzajemnym;

— tytułem pomocniczym – przekazanie sprawy do Sądu w celu ponownego jej rozpoznania.

28 Dansk Tog wnosi do Trybunału o:

— tytułem żądania głównego – oddalenie odwołania i odwołań wzajemnych;

— tytułem pomocniczym – przekazanie sprawy do Sądu w celu ponownego jej rozpoznania;

— obciążenie Komisji, DSB i Królestwa Danii kosztami postępowania.

W przedmiocie wniosku o otwarcie ustnego etapu postępowania na nowo

29 Ustny etap postępowania został zamknięty w dniu 21 maja 2015 r. po przedstawieniu opinii rzecznika generalnego.

30 Pismem z dnia 10 lipca 2015 r., które wpłynęło do Trybunału tego samego dnia, DSB wniosła do Trybunału o ponowne otwarcie ustnego etapu postępowania.

31 Na poparcie tego wniosku DSB podniosła, że opinia rzecznika generalnego opierała się na rozważaniach prawnych, w przedmiocie których strony postępowania nie miały możliwości przedstawienia swych stanowisk w wystarczającym stopniu.

32 Należy w tym względzie przypomnieć z jednej strony, że Trybunał może w każdej chwili, po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznika generalnego, postanowić o otwarciu ustnego etapu postępowania na nowo na podstawie art. 83 regulaminu postępowania, w szczególności jeśli uzna, że okoliczności zawisłej przed nim sprawy nie są wystarczająco wyjaśnione, lub też jeśli sprawa ma zostać rozstrzygnięta na podstawie argumentu, który nie był przedmiotem dyskusji między stronami lub podmiotami określonymi w art. 23 statutu Trybunału Sprawiedliwości (wyrok Commerz Nederland, C-242/13, EU:C:2014:2224, pkt 26).

33 Z drugiej strony, zgodnie z art. 252 akapit drugi TFUE zadaniem rzecznika generalnego jest publiczne przedstawianie, przy zachowaniu całkowitej bezstronności i niezależności, uzasadnionych opinii w sprawach, które zgodnie ze statutem Trybunału Sprawiedliwości wymagają jego zaangażowania. Trybunał nie jest związany ani opinią rzecznika generalnego, ani jej uzasadnieniem (wyrok Komisja i in./Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P i C-595/10 P, EU:C:2013:518, pkt 57).

34 W niniejszej sprawie, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, Trybunał stwierdził, że okoliczności sprawy są wystarczająco wyjaśnione dla celów wydania orzeczenia i że sprawa nie musi zostać rozstrzygnięta na podstawie argumentu, który nie był przedmiotem dyskusji między stronami. W związku z powyższym nie należy uwzględniać wniosku o otwarcie ustnego etapu postępowania na nowo.

W przedmiocie odwołania głównego

Argumentacja stron

35 Na poparcie swego odwołania Komisja podniosła jeden zarzut dotyczący naruszenia przez Sąd art. 108 ust. 2 i 3 TFUE, art. 288 TFUE i art. 297 ust. 1 TFUE poprzez zarzucenie jej zastosowania do rozpatrywanego stanu faktycznego rozporządzenia nr 1370/2007 z mocą wsteczną.

36 Komisja wskazała, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału, z jednej strony, nowy przepis stosuje się bezpośrednio do przyszłych skutków stanu faktycznego powstałego w czasie obowiązywania dawniejszego przepisu oraz, z drugiej strony, że w celu zapewnienia poszanowania zasady pewności prawa i zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań przepisy materialnego prawa Unii należy interpretować jako dotyczące sytuacji zaistniałych przed ich wejściem w życie jedynie w wypadku, gdy z ich brzmienia, celu lub systematyki jasno wynika, że należy im przypisać taki skutek.

37 Komisja podniosła, że jedynie w tym drugim przypadku ma miejsce zastosowanie z mocą wsteczną nowego przepisu i stwierdziła w konsekwencji, że kwestią decydującą jest, czy bezprawna pomoc stanowi pierwszy, czy drugi ze wskazanych przypadków.

38 Komisja sprecyzowała, iż Trybunał orzekł w wyroku Komisja/Freistaat Sachsen (C-334/07 P, EU:C:2008:709), że może ona zastosować nowy przepis do wszystkich projektów pomocy, w tym również w wypadkach, gdy zgłoszenia dokonano przed wejściem w życia tego nowego przepisu.

39 W pkt 51 i 52 Trybunał uznał bowiem, że reguły, zasady i kryteria oceny zgodności pomocy państwa obowiązujące w dniu, w którym Komisja wydaje swą decyzję dotyczącą zgodności, mogą co do zasady zostać uznane za lepiej dopasowane do kontekstu polityki konkurencji, i że zgłaszanie planów pomocy jest wyłącznie obowiązkiem proceduralnym, na podstawie którego nie można ustalać, które uregulowania prawne mają zastosowanie do będącej przedmiotem zgłoszenia pomocy.

40 W związku z tym Trybunał orzekł w pkt 53 wskazanego wyroku, że zgłoszenie przez państwo członkowskie planowanej pomocy nie pociąga za sobą powstania ostatecznie ukształtowanej sytuacji prawnej, która skutkowałaby tym, że Komisja zajmowałaby stanowisko w przedmiocie zgodności tej pomocy z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu przepisów obowiązujących w dniu dokonania zgłoszenia.

41 Komisja dodała, że w wyroku Diputación Foral de Vizcaya i in./Komisja (od C-465/09 P do C-470/09 P, EU:C:2011:372, pkt 125, 128) Trybunał stwierdził po pierwsze, że stosowanie nowych przepisów do bezprawnie przyznanej pomocy nie dotyczy sytuacji ustalonej uprzednio, ale sytuacji w toku, następnie że skuteczne stosowanie polityki konkurencji wymaga, by Komisja mogła w każdej chwili dostosować swoją ocenę do potrzeb tej polityki i wreszcie, że państwo członkowskie, które nie zgłosiło Komisji systemu pomocy, nie może racjonalnie oczekiwać, że system ten zostanie oceniony w oparciu o przepisy mające zastosowanie w chwili jego przyjęcia.

42 Zdaniem Komisji, w pkt 55 zaskarżonego wyroku Sąd dokonał błędnego odróżnienia niniejszej sprawy od sprawy, w której zapadł wyrok Diputación Foral de Vizcaya i in./Komisja (od C-465/09 P do C-470/09 P, EU:C:2011:372). O ile prawdą jest, że ów wyrok dotyczył zgodności z prawem przepisów przejściowych określonych w wytycznych przyjętych przez Komisję, o tyle rozumowanie Trybunału miało szerszy zakres i mogło być stosowane a fortiori do rozporządzeń i innych wiążących aktów legislacyjnych. Ponadto z owego wyroku wynika, że Trybunał nie uznał, jakoby wytyczne zostały przyjęte z mocą wsteczną.

43 W konsekwencji Komisja jest zdania, że opierając się w pkt 40–43 i 46–48 zaskarżonego wyroku na wyrokach SIDE/Komisja (T-348/04, EU:T:2008:109, pkt 58–60) i Włochy/Komisja (T-3/09, EU:T:2011:27, pkt 61), Sąd dopuścił się błędu co do prawa.

44 Jej zdaniem Sąd błędnie orzekł bowiem w owych wyrokach, że zgodność z rynkiem wewnętrznym pomocy wypłaconej bez wcześniejszego zgłoszenia powinna być oceniana w świetle zasad obowiązujących w chwili jej udzielenia, ponieważ dokonane przez Sąd rozróżnienie pomiędzy pomocą zgłoszoną i pomocą bezprawną nie ma znaczenia prawnego.

45 Komisja stwierdziła, że stan faktyczny związany z udzieleniem pomocy, zgłoszonej lub niezgłoszonej, nie może zostać uznany za ostateczny, dopóki Komisja nie przyjęła decyzji w przedmiocie zgodności owej pomocy z rynkiem wewnętrznym i dopóki owa decyzja nie stanie się prawomocna. Po pierwsze, odzyskanie tego rodzaju pomocy może zostać zarządzone w każdym czasie albo przez Komisję, albo przez sędziego krajowego, do czasu zatwierdzenia jej przez Komisję i do czasu nabrania przez decyzję zatwierdzającą prawomocności. Następnie państwo członkowskie naruszające obowiązki zgłoszenia pomocy i zawieszenia jej udzielenia, przewidziane w art. 108 ust. 3 TFUE, nie może być traktowane bardziej korzystnie niż państwo członkowskie, które spełnia te obowiązki. Wreszcie nie należy też chronić beneficjenta bezprawnie przyznanej pomocy przed zmianami przepisów prawa materialnego mającymi zastosowanie do oceny zgodności z prawem tej pomocy przez Komisję.

46 Komisja uważa zatem, że Sąd dopuścił się błędu, stwierdzając, że korzyści i ujemne strony wynikające z rozpatrywanej pomocy urzeczywistniły się w okresie, gdy pomoc ta została wypłacona.

47 Jak bowiem wskazał rzecznik generalny S. Alber w opinii w sprawach połączonych Falck i Acciaierie di Bolzano/Komisja (C-74/00 P i C-75/00 P, EU:C:2002:106, pkt 143, 144), skutki bezprawnie przyznanej pomocy utrzymują się do chwili jej zwrotu, ponieważ pomoc trwale wzmocniła sytuację konkurencyjną przedsiębiorstwa będącego beneficjentem w porównaniu z innymi przedsiębiorstwami.

48 J. Andersen i Dansk Tog kwestionują tę argumentację.

Ocena Trybunału

49 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału nowy przepis stosuje się zasadniczo bezpośrednio do przyszłych skutków stanu faktycznego powstałego w czasie obowiązywania dawniejszego przepisu. Trybunał orzekł również, że zakres stosowania zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań nie może być rozszerzony na tyle, żeby w sposób ogólny wykluczyć zastosowanie nowego przepisu do przyszłych skutków stanu faktycznego powstałego w czasie obowiązywania przepisu starego (wyrok Komisja/Freistaat Sachsen, C-334/07 P, EU:C:2008:709, pkt 43 i przytoczone tam orzecznictwo).

50 W celu zapewnienia poszanowania zasady pewności prawa i zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań przepisy materialnego prawa Unii należy natomiast interpretować jako dotyczące sytuacji zaistniałych przed ich wejściem w życie jedynie w wypadku, gdy z ich brzmienia, celu lub systematyki jasno wynika, że należy im przypisać taki skutek (wyroki: Pokrzeptowicz-Meyer, C-162/00, EU:C:2002:57, pkt 49; Komisja/Freistaat Sachsen, C-334/07 P, EU:C:2008:709, pkt 44).

51 Co się tyczy kwestii, czy pomoc, o której mowa, stanowi sytuację zaistniałą przed wejściem w życie rozporządzenia nr 1370/2007 lub sytuację powstałą pod rządami rozporządzenia nr 1191/69, lecz której skutki trwały jeszcze do owej chwili, należy przypomnieć, że przepisy przejściowe ustanowione w art. 8 ust. 3 rozporządzenia nr 1370/2007 przewidywały, że umowy o świadczenie usług publicznych obowiązujące w dniu 3 grudnia 2009 r. „[mogły] obowiązywać do czasu ich wygaśnięcia" w granicach maksymalnych czasów trwania ustanowionych w tym przepisie, o ile owe umowy zostały „udzielone zgodnie z prawem wspólnotowym i prawem krajowym".

52 Tymczasem, zgodnie z art. 17 ust. 2 rozporządzenia nr 1191/69 rekompensaty wypłacane na rzecz przedsiębiorstwa przewozowego w związku z obciążeniami wynikającymi z nałożonego na nie obowiązku świadczenia usług publicznych są zwolnione z procedury wstępnego informowania określonej w art. 108 ust. 3 TFUE, jeżeli spełniają warunki określone w sekcjach II, III i IV owego rozporządzenia. Tego rodzaju pomoc była bowiem uznana na mocy owego rozporządzenia za zgodną z rynkiem wewnętrznym.

53 Z powyższego wynika, że pomoce wypłacone na rzecz przedsiębiorstwa świadczącego usługi transportu publicznego, w czasie gdy rozporządzenie nr 1191/69 jeszcze obowiązywało, i spełniające warunki określone w sekcjach II, III i IV owego rozporządzenia stanowią oczywiście sytuację zaistniałą przed wejściem w życie rozporządzenia nr 1370/2007.

54 Z powyższych rozważań wynika, że przyjmując sporną decyzję, Komisja powinna była w pierwszej kolejności zbadać w świetle rozporządzenia nr 1191/69 pomoc wypłaconą tytułem pierwszej umowy o świadczenie usług publicznych w zakresie transportu zawartej na lata 2000–2004 i pomoc wypłaconą przed dniem 3 grudnia 2009 r. tytułem drugiej umowy o świadczenie usług publicznych w zakresie transportu zawartej na lata 2005–2014, celem zweryfikowania, czy owe pomoce spełniały przesłanki określone w sekcjach II, III i IV owego rozporządzenia i były w związku z tym zwolnione z obowiązku informowania ustanowionego w art. 108 ust. 3 TFUE.

55 Tymczasem Komisja powinna była zbadać w świetle rozporządzenia nr 1370/2007 i z zastrzeżeniem przepisów przejściowych wskazanych w pkt 51 niniejszego wyroku zarówno zgodność z prawem, jak również zgodność z rynkiem wewnętrznym pomocy wypłaconych od dnia 3 grudnia 2009 r. tytułem drugiej umowy o świadczenie usług publicznych w zakresie transportu zawartej na lata 2005–2014.

56 Wniosku tego nie podważa orzecznictwo Trybunału powołane przez Komisję.

57 Po pierwsze, Komisja nie może wywieść żadnego argumentu z pkt 51 i 52 wyroku Komisja/Freistaat Sachsen (C-334/07 P, EU:C:2008:709), ponieważ okoliczności niniejszej sprawy zasadniczo różnią się od okoliczności sprawy, w której zapadł ów wyrok. Dotyczyła ona bowiem pomocy państwa nieobjętej rozporządzeniem przewidującym wyłączenie grupowe w dniu, w którym właściwe władze krajowe zdecydowały o jej udzieleniu.

58 Po drugie, z tych samych względów pkt 125–128 wyroku Diputación Foral de Vizcaya i in./Komisja (od C-465/09 P do C-470/09 P, EU:C:2011:372) nie wspierają w żaden sposób tezy Komisji, wedle której pomoce sporne w niniejszej sprawie powinny być oceniane w świetle samego rozporządzenia nr 1370/2007.

59 Po trzecie, co się tyczy argumentu, że odzyskanie bezprawnej pomocy może zostać zarządzone do chwili, w której Komisja przyjęła decyzję w przedmiocie tej pomocy, należy stwierdzić, że w niniejszej sprawie bezprawność rozpatrywanej pomocy nie została wykazana.

60 Jednocześnie, ze stwierdzeń zawartych w pkt 54 i 55 niniejszego wyroku wynika, że Sąd dopuścił się błędu co do prawa, orzekając w pkt 46 zaskarżonego wyroku, że zgodność wszystkich spornych pomocy z rynkiem wewnętrznym powinna być oceniona w świetle rozporządzenia nr 1191/69.

61 W związku z powyższym należy uchylić zaskarżony wyrok w zakresie, w jakim w odniesieniu do pomocy wypłaconych od dnia 3 grudnia 2009 r. tytułem drugiej umowy o świadczenie usług publicznych w zakresie transportu zawartej na lata 2005–2014 Sąd stwierdził nieważność art. 1 akapit drugi spornej decyzji.

62 W konsekwencji należy przekazać sprawę do Sądu, by w ramach trzech zarzutów skargi, przy uwzględnieniu art. 8 ust. 3 rozporządzenia nr 1370/2007, orzekł on w przedmiocie zgodności z prawem spornej decyzji w zakresie, w jakim stwierdzono w niej, że pomoce wypłacone od dnia 3 grudnia 2009 r. tytułem drugiej umowy o świadczenie usług publicznych w zakresie transportu zawartej na lata 2005–2014 były zgodne z rynkiem wewnętrznym.

63 W pozostałym zakresie skarga zostaje oddalona.

W przedmiocie odwołań wzajemnych

Argumentacja stron

64 DSB podniosła, że zastosowanie rozporządzenia nr 1370/2007 do okoliczności niniejszej sprawy – zakładając, że było błędne – nie wywarło wpływu na zgodność z prawem spornej decyzji, ponieważ zastosowanie rozporządzenia nr 1191/69 nie doprowadziłoby do odmiennego wniosku w zakresie dotyczącym zgodności rozpatrywanych pomocy.

65 W tym względzie DSB sprecyzował, że w pkt 398 spornej decyzji Komisja odniosła się do zasad oceny rozporządzenia nr 1191/69, wskazanych przez nią już w pkt 124–131 decyzji o wszczęciu postępowania. W tych ostatnich ze wskazanych punktów Komisja zbadała art. 14 owego rozporządzenia i doszła do wniosku, że ocena zgodności owych pomocy powinna była być dokonana w świetle ogólnych zasad wynikających z traktatu WE, orzecznictwa i praktyki decyzyjnej Komisji.

66 W szczególności Komisja wskazała, że z owych zasad ogólnych wynika, że kwota rekompensat nie może przekraczać tego, co konieczne do pokrycia kosztów wynikających z wykonania obowiązku świadczenia usługi publicznej, przy uwzględnieniu związanych z nim przychodów oraz rozsądnego zysku z tytułu wykonywania tego obowiązku. Wreszcie Komisja przedstawiła swe wstępne stanowisko w kwestii, czy kryterium to zostało spełnione w przypadku rozpatrywanych pomocy.

67 W związku z tym łączna analiza spornej decyzji i decyzji o wszczęciu postępowania prowadzi do wystarczającego wyjaśnienia względów, dla których stosowanie rozporządzenia nr 1191/69 nie mogłoby doprowadzić do odmiennego rezultatu, niż w przypadku zastosowania rozporządzenia nr 1370/2007. DSB podkreśliła, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem decyzja jest wystarczająco uzasadniona, gdy odsyła ona do dokumentu, który jest już w posiadaniu jej adresata i który zawiera elementy, na których instytucja oparła swą decyzję (wyrok Bundesverband deutscher Banken/Komisja, T-36/06, EU:T:2010:61, pkt 53 i przytoczone tam orzecznictwo).

68 W konsekwencji DSB podniosła, że Sąd dopuścił się błędu co do prawa, stwierdzając w pkt 50 zaskarżonego wyroku, że ocena spornych pomocy została dokonana jedynie na podstawie rozporządzenia nr 1370/2007 i, w pkt 58 tego wyroku, że ani nie mógł zastąpić oceny Komisji własną oceną, ani nie mógł stwierdzić, czy sporne pomoce były na podstawie rozporządzenia nr 1191/69 zgodne z rynkiem wewnętrznym.

69 Jej zdaniem Sąd powinien był natomiast zbadać, czy interpretacja rozporządzenia nr 1191/69 dokonana przez Komisję oraz wnioski, które wyciągnęła ona z tej interpretacji, były prawidłowe. W tym względzie DSB przypomniała, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem naruszenie prawa nie uzasadnia stwierdzenia nieważności spornej decyzji, jeśli, nie popełniając błędu, Komisja wydałaby taką samą decyzję (wyroki: Falck i Acciaierie di Bolzano/Komisja, C-74/00 P i C-75/00 P, EU:C:2002:524, pkt 122; CMA CGM i in./Komisja, T-213/00, EU:T:2003:76, pkt 101–103; González y Díez/Komisja, T-25/04, EU:T:2007:257, pkt 74; a także Diputación Foral de Álava i in./Komisja, od T-30/01 do T-32/01 i od T-86/02 do T-88/02, EU:T:2009:314, pkt 219).

70 Rząd duński uważa natomiast, że w pkt 50 zaskarżonego wyroku Sąd wypaczył treść spornej decyzji, gdy uznał, że ocena rozpatrywanej pomocy została dokonana wyłącznie na podstawie rozporządzenia nr 1370/2007. W tym względzie rząd ów przedstawił argumentację zasadniczo identyczną z argumentacją DSB, która została streszczona w pkt 65–67 niniejszego wyroku.

71 Ponadto rząd duński podniósł, że Sąd naruszył prawo Unii, oddalając w pkt 58 zaskarżonego wyroku jego argumenty oraz argumenty Komisji i DSB zmierzające do wykazania, że stosowanie rozporządzenia nr 1370/2007 stanowiło jedynie nieprawidłowość formalną niemającą wpływu na treść spornej decyzji. Na poparcie tego argumentu rząd ów powołał wyroki: González y Díez/Komisja (T-25/04, EU:T:2007:257, pkt 74) i Diputación Foral de Álava i in./Komisja (od T-30/01 do T-32/01 i od T-86/02 do T-88/02, EU:T:2009:314, pkt 219).

72 Komisja popiera argumentację DSB – z wyjątkiem twierdzeń streszczonych w pkt 69 niniejszego wyroku – oraz argumentację rządu duńskiego, streszczoną w pkt 70 niniejszego wyroku.

73 J. Andersen kwestionuje argumentację DSB oraz rządu duńskiego. W szczególności podniósł on, iż Sąd – stwierdzając, że Komisja dokonała badania zgodności jedynie na podstawie rozporządzenia nr 1370/2007 – dokonał oceny faktycznej, która nie może być zakwestionowana w ramach niniejszego odwołania.

Ocena Trybunału

74 Co się tyczy dopuszczalności argumentacji, wedle której Komisja zbadała zgodność spornych pomocy jednocześnie w świetle rozporządzenia nr 1191/69 i rozporządzenia nr 1370/2007, a nie – wbrew błędnej interpretacji spornej decyzji dokonanej przez Sąd – jedynie w świetle rozporządzenia nr 1370/2007, wystarczy wskazać, że tego rodzaju interpretacja stanowi ocenę prawną, a nie zwykłe stwierdzenie faktu. W związku z tym argumentacja ta jest dopuszczalna.

75 Co do meritum, z pkt 304, 307, 314 i 397 spornej decyzji wynika, że Komisja wskazała w sposób wyraźny, że badanie zgodności spornych pomocy powinno być oparte wyłącznie na rozporządzeniu nr 1370/2007. Ponadto pkt 315–394 tej decyzji ukazują, że Komisja rzeczywiście dokonała tego badania jedynie w świetle tego rozporządzenia.

76 O ile prawdą jest, że w pkt 398 spornej decyzji Komisja wskazała, że stosowanie rozporządzenia nr 1191/69 nie doprowadziło do odmiennych wniosków niż w przypadku stosowania rozporządzenia nr 1370/2007, o tyle tego rodzaju stwierdzenie nie pozwala samo w sobie na wykazanie, że Komisja rzeczywiście zastosowała rozporządzenie nr 1191/69 dla celów oceny zgodności pomocy, jak twierdzą zarówno ona sama, jak również rząd duński i DSB.

77 Ponadto, o ile Komisja wskazała w pkt 398 spornej decyzji, że przepisy materialne rozporządzenia nr 1191/69 były „podobne” do przepisów rozporządzenia nr 1370/2007, o tyle nie stwierdziła ona, że są one identyczne, w związku z czym, w każdym razie, warunki stosowania orzecznictwa Sądu, na które powołują się DSB i rząd duński, a mianowicie wyroki: González y Díez/Komisja (T-25/04, EU:T:2007:257, pkt 74); Diputación Foral de Álava i in./Komisja (od T-30/01 do T-32/01 i od T-86/02 do T-88/02, EU:T:2009:314, pkt 219) nie zostały w niniejszej sprawie spełnione.

78 Co się tyczy okoliczności, że w pkt 398 spornej decyzji Komisja odesłała do zawartych w decyzji o wszczęciu postępowania wyjaśnień i interpretacji zasad oceny rozporządzenia nr 1191/69, wystarczy wskazać, że wbrew stanowisku DSB i rządu duńskiego decyzja o wszczęciu postępowania nie zawiera żadnej oceny, która mogłaby naprawić brak badania w spornej decyzji rozpatrywanych pomocy w świetle owego rozporządzenia.

79 W pkt 83–90 i 101–103 decyzji o wszczęciu postępowania dotyczących kwestii istnienia pomocy państwa oraz w pkt 129–131 tej decyzji dotyczących ewentualnej jej zgodności z rozporządzeniem nr 1191/69 Komisja ograniczyła się bowiem do ukazania argumentacji stron i stwierdzenia, że ma ona wątpliwości co do zasadności argumentacji przedstawionej przez DSB i rząd duński.

80 W związku z tym nie są również spełnione warunki stosowania orzecznictwa, do którego odsyła DSB, a mianowicie wyrok Bundesverband deutscher Banken/Komisja (T-36/06, EU:T:2010:61, pkt 53 i przytoczone tam orzecznictwo), wedle którego decyzja jest wystarczająco uzasadniona, gdy odsyła ona do dokumentu, który jest już w posiadaniu jej adresata i który zawiera elementy, na których instytucja oparła swą decyzję.

81 W konsekwencji, jeżeli Sąd zweryfikowałby, co zdaniem DSB powinien był zrobić, zasadność wskazówki zawartej w pkt 398 spornej decyzji, wedle której zastosowanie w niniejszym przypadku rozporządzenia nr 1191/69 nie doprowadziłoby do odmiennego wniosku, byłby on zmuszony do dokonania w pierwszej kolejności oceny zgodności spornych pomocy w świetle tego rozporządzenia.

82 Tymczasem, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału, w ramach skargi o stwierdzenie nieważności tego rodzaju badanie nie mieści się w zakresie właściwości Sądu, ponieważ nie należy do niego zastąpienie oceny gospodarczej dokonywanej przez Komisję jego oceną (zob. podobnie postanowienie DSG/Komisja, C-323/00 P, EU:C:2002:260, pkt 43; wyrok KME Germany i in./Komisja, C-272/09 P, EU:C:2011:810, pkt 93, 103).

83 W tych okolicznościach należy oddalić odwołania wzajemne.

W przedmiocie kosztów

84 Ze względu na fakt, iż sprawa zostaje przekazana Sądowi do ponownego rozpoznania, rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów niniejszego postępowania odwoławczego nastąpi w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

1) Wydany przez Sąd Unii Europejskiej wyrok Andersen/Komisja (T-92/11, EU:T:2013:143) zostaje uchylony w zakresie, w jakim w odniesieniu do pomocy wypłaconych od dnia 3 grudnia 2009 r. tytułem drugiej umowy o świadczenie usług publicznych w zakresie transportu zawartej na lata 2005–2014 Sąd stwierdził nieważność art. 1 akapit drugi decyzji Komisji 2011/3/UE z dnia 24 lutego 2010 r. w sprawie umów o świadczenie usług publicznych w zakresie transportu zawartych pomiędzy duńskim ministerstwem transportu a Danske Statsbaner [pomoc państwa C 41/08 (ex NN 35/08)].

2) W pozostałym zakresie odwołanie główne zostaje oddalone.

3) Odwołania wzajemne zostają oddalone.

4) W konsekwencji sprawa zostaje przekazana do Sądu Unii Europejskiej, by w ramach trzech zarzutów skargi, przy uwzględnieniu art. 8 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1370/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. dotyczącego usług publicznych w zakresie kolejowego i drogowego transportu pasażerskiego oraz uchylającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 1191/69 i (EWG) nr 1107/70, orzekł on w przedmiocie zgodności z prawem decyzji 2011/3 w zakresie, w jakim stwierdzono w niej, że pomoce wypłacone od dnia 3 grudnia 2009 r. tytułem drugiej umowy o świadczenie usług publicznych w zakresie transportu zawartej na lata 2005–2014 były zgodne z rynkiem wewnętrznym.

5) Rozstrzygnięcie o kosztach nastąpi w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

Podpisy